

Райфайзен Асет Мениджмънт (България) ЕАД
София 1000, ул. "Гогол"18/20

ПРАВИЛА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА
НА
ДФ "РАЙФАЙЗЕН (БЪЛГАРИЯ) БАЛАНСИРАН
ДОЛАРОВ ФОНД",
ОРГАНИЗИРАН И УПРАВЛЯВАН ОТ
РАЙФАЙЗЕН АСЕТ МЕНИДЖМЪНТ
(БЪЛГАРИЯ) ЕАД

Съдържание

1. Въведение	4
2. Дефиниции за риск	4
3. Измерване на Рискови Експозиции	6
3.1. Измерване на Валутен Риск	6
3.2. Измерване на лихвен риск	6
3.3. Измерване на Ликвиден Риск	6
3.4. Кредитен Риск	7
4. Система от Лимити	7
4.1 Инвестиционен списък на компаниите	7
4.2. Лимити за Лихвен риск	8
4.3. Лимити за валутна търговия:	9
4.4. Лимити за Ликвидност - включват несъответствие между входящи и изходящи парични потоци базирани на liquidity gap.	9
4.5. Лимити за търговия с капиталови ценни книжа.	12
5. Действия в случай на превишение на одобрените лимити.	13
6. Stress testing и параметри	13
Предположения:	14
Песимистичен сценарий:	14
7. Деривативни финансови инструменти	14
7.1. Определения	14
7.2. Цели и принципи	15
7.3. Списък на деривативни финансови инструменти, които ще бъдат използвани за постигане на инвестиционните цели на фонда,	16
7.4. Основни рискове при сделки с деривативни инструменти	17
7.5. Определяне на структурата и размера на използваните деривативни финансови инструменти	18
7.6. Оценка на деривативните инструменти:	20
7.7. Органи, отговорни за управлението, отчетността и вътрешния контрол на структурата и размера на използваните деривативни финансови инструменти	23
8. Управленски отчети изготвяни от звеното по Управление на Риска	24
8.1. Отчети за УС/НС	24
8.2. Седмичен анализ на конкуренцията	25
8.3. Месечен отчет	25
9. Отчитане на нередности и настъпили инциденти	25
10. Отговорности и роля на звено Вътрешен контрол в процеса по управление на риска	26
11. Счетоводни процедури по управление на риска	27
12. Административни процедури	29
13. Препратки към други документи	29
14. Заключителни разпоредби	29

Приложение I Изисквания за изготвянето на анализ на емитенти, който се представя за одобрение от УС, с цел включването на емитента в приемливата листа за инвестиране.

Приложение II Йерархия във вземането на решения и нива на отговорности. Действия в случай на превишение на одобрените лимити

Приложение III Лимитна система - Параметри

Приложение IV Инвестиционен списък на одобрените компании

Приложение V Видовете събития, водещи до загуба. Минимални характеристики за регистриране на събитие

1. Въведение

Правилата за управление на риска са приложими за инвестициите на ДФ "Райфайзен (България) Балансиран Доларов Фонд" ("Фонда"), организиран и управляван от УД "Райфайзен Асет Мениджмънт (България)" ЕАД ("РАМ"). Правилата подлежат на периодичен преглед от УС на РАМ като текущото изпълнение и постигнатите резултати ще бъде докладвано не по-малко от веднъж месечно на УС и НС.

2. Дефиниции за риск

Държавен риск

Влиянието на макроикономически и политически риск върху всички аспекти на дейност. Държавен риск възниква, поради опасността едно правителство да не може или да не иска да плаща задълженията си в местна или чужда валута.

Кредитен Риск

Рискът за вземанията или капитала, който възниква поради невъзможността на длъжника да изпълнява задълженията си по договор с РАМ или да действа според уговореното. Кредитен риск възниква в комбинация с най-различни типове дейност на РАМ, включително при избора на инвестиционни продукти за портфейла, контрагенти по сделки на валутния пазар, експозиция към държава.

Валутен Риск

Рискът за вземанията и капитала на РАМ от промяна на обменните курсове при трансгранично инвестиране или операции. Той възниква по събирателни сметки в чужда валута и капиталови инвестиции.

Лихвен Риск

Рискът за вземанията и капитала, който възниква от промени в лихвените проценти. Този риск се дължи на разликата във времето между промените в лихвения процент и паричните потоци (риск от преоценка); от промени във връзката между различни криви на доходност, които влияят на дейността на РАМ (базов риск); риск от кривата на доходността и от лихвено обвързани опции, прикрепени към други продукти (опционен риск).

Ликвиден Риск

Рискът за вземанията и капитала, възникващ поради невъзможност на РАМ да изпълни задължения, без да възникнат неприемливи загуби. Този риск възниква и когато

РАМ не реагира адекватно на промени в пазарните условия и не успява да замени активите си бързо с минимална загуба при нужда.

Пазарен Риск

Този термин включва взети заедно ценови и ликвиден риск (рискът, че няма търсене при определена цена или са възникнали структурни промени преди да е затворена позицията).

Ценови Риск

Рискът за вземания или капитал, който възниква от промяна в стойността на портфейла. Този риск възниква, когато РАМ е основен участник, който може да повлияе на пазара, при дейности с търговия и вземане на позиции на пазара на лихвоносни книжа, валутен, капиталов и стоков пазар.

Репутационен риск

Рискът за вземанията и капитала на РАМ, възникващ поради негативно обществено мнение, отразяващо се на възможността на РАМ да установи нови партньорства или да реализира услугите си, както и да задържи настоящи клиенти.

Сетълмент Риск

Сетълмент Риск възниква, когато РАМ разменя пари или финансови инструменти от свое име, но не може да удостовери получаването на задължението на контрагента докато той не преведе своето задължение по транзакцията.

Транзакционен Риск

Рискът за вземанията и капитала, възникващ от проблеми с доставката на услуги или продукт. Този риск е функция на вътрешния контрол, информационните системи, и операционни процеси. Този риск е валиден за всеки продукт и услуга и възниква ежедневно при извършването на транзакции.

Операционен Риск

Операционен риск е рискът от загуба, произтичаща от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси, хора и системи, или от външни събития.

Операционно събитие е събитие, което може да доведе до отрицателен икономически резултат и/или до допълнителни разходи и до отклонение на реализираните от очакваните резултати от дейността.

Загуба от операционно събитие е финансовият ефект, свързан с проявление на операционни събития и следва да бъде регистриран.

Всяко операционно събитие задължително се докладва на УР, който води подробен регистър за всички такива събития за последваща проверка и по своя преценка уведомява УС/НС (**Приложение V**).

Всички служители на РАМ задължително се запознават с приетите принципи за управление на операционния риск и се задължават да докладват на звеното по УР на риска съгласно **Приложение V**.

3. Измерване на Рискови Експозиции

3.1. Измерване на Валутен Риск

Измерването на валутен риск изисква да бъдат взети предвид както текущите, така и бъдещите разходи, които трябва да бъдат направени, за да се закрие една позиция в определена валута.

Незабавната цена на затварянето е сума от настоящата цена на позицията и cost of carry (разликата между съответните лихви по валути, които се използват на междубанковия пазар).

Потенциалните разходи за затваряне се дефинират като сума на незабавните плюс ефекта на очакваните промени в спот нивата в рамките на 5 работни дни.

3.2. Измерване на лихвен риск

Рискът за даден фонд на РАМ се измерва с показателя за лихвена чувствителност - т.нар. BPV лимит е евентуалната загуба при промяна на текущите лихвени нива с 1 б.т. - успоредно движение на кривата на доходността на безкупонните облигации за определена валута. Този показател е измерител колко биха били загубите при евентуално затваряне на целия портфейл при неблагоприятно движение на лихвите с 1 б.т.

Лихвен риск за облигациите в портфейла на даден фонд на РАМ се изчислява като незабавни и потенциални разходи за закриване на експозицията.

Незабавните разходи за затваряне се явяват сумата от настоящата цена на портфейла и неговата cost of carry.

Даден фонд на РАМ е подложен на загуба, ако разликата между покупната цена (включително натрупана лихва) и незабавната цена на затваряне е отрицателна.

3.3. Измерване на Ликвиден Риск

Измерването на Ликвиден риск се базира на ликвидния Гап (liquidity gap) анализ, с допускането, че активите и пасивите, както и генерираните от тях парични потоци падежират на падежната им дата.

Промените в пазарните условия, които влияят на способността да ликвидираме активите си бързо и с минимална загуба на стойност, са отразени в приложимия период за освобождаване или излизане от позицията (defeasance period).

Предмет на ликвиден Гап (liquidity gap) анализ са всички активи и пасиви, както и генерираните от тях парични потоци по валути.

3.4. Кредитен Риск

Измерването на кредитния риск се базира на анализ на емитентите, чиито книжа попадат в т. нар. Приемлив Инвестиционен Списък. Становищата за кредитния риск на компаниите, чиито книжа (дългови, капиталови) са включени в приемливия инвестиционния списък, се оценяват в съответствие със стандартите и политиката на групата Райфайзен.

4. Система от Лимити

Целта на системата от лимити е за всеки отделен фонд на РАМ да се управляват, контролират, редуцират и следят всички експозиции в съответствие с регулациите на съответните органи. Всички лимити ще бъдат наблюдавани ежедневно от звеното по УР.

Всички лимити трябва да бъдат управлявани и одобрени по съответния ред. Те са вътрешни лимити за фондовете на РАМ и трябва да не превишават правните ограничения. Долуизброените правила са принципно валидни за всички лимити:

- ↪ Не е разрешено да се държи отворена позиция във валута, за която няма установен лимит
- ↪ Всички лимити са деноминирани в BGN.
- ↪ Всички лимити за съответния риск се преразглеждат от Портфолио Мениджър и звеното по Управление на риска минимум веднъж годишно.
- ↪ Всичко, което не е изрично разрешено е забранено.

Системата от лимити включва:

4.1 Инвестиционен списък на компаниите

За да има експозиция в дадена инструмент, то същият трябва да бъде предварително одобрен. Прави се оценка на кредитния риск на емитента, чиито книжа /дългови, капиталови/ ще се придобиват. Рискът се оценява в съответствие със стандартите и политиката на групата Райфайзен.

Списъкът на одобрените инструменти се утвърждава от УС и НС.

Веднъж годишно се прави пълен анализ на всички емитенти, включени в списъка.

Съдържанието на списъка включва инструменти и установените към тях лимити, посочени по видове.

Лимитите се предлагат от Портфолио мениджърите, като преди това е проучено от тях дали са в съответствие с нормативната уредба, и след одобрение, тяхното спазването се следи от звеното по Управление на риска.

Основните изисквания към емитентите са подробно описани в **Приложение I**.

4.2. Лимити за Лихвен риск : Портфолио Мениджърът прави предложения за установяване на лимити, в съответствие с настоящата позиция и планираното развитие на дейността в следващата 1 година, като предварително са проучени всички нормативни ограничения. Вътрешната структура на портфейла и периода на преоценка на различните продукти се установяват съвместно със звеното за Управление на риска.

След одобрение лимитите се следят от звеното по УР. Всяка сделка подлежи на оторизация от звеното по УР.

Като правило акциите в портфейла не носят лихвен риск, а при изчисленията се вземат предвид само лихвено-чувствителните инструменти. Всички лимити са преразгледани от Риск мениджър от звеното по УР и одобрени по съответния ред – УС и НС на РАМ.

Stop Loss limit се прилага и калкулира ежедневно. Stop loss се дефинира като незабавни разходи за затваряне, което представлява сумата от настоящата цена на портфейла и неговата cost of carry. Когато лимитът е използван на 65%, трябва да бъдат уведомени УС и НС на РАМ. Когато stop loss лимитът достигне 80%, незабавно се вземат мерки за затваряне/ограничаване на отворените позиции.

Лимити се разпределят между трите основни валути - BGN; EUR; USD. Калкулация на използването на лимитите се прави на база допускане за 1 б.т. успоредно движение на кривата на доходността по безрисковите книжа в съответната валута.

Първата стъпка е калкулирането на нетната настояща стойност на всички отворени позиции и съответно разпределените бъдещи потоци, като ги дисконтираме с настоящите безкупонни лихвени проценти в различните валути. Всички суми са деноминирани в BGN по курса за деня.

Следващата стъпка е калкулирането на нетната настояща стойност на същите позиции, използвайки безкупонните криви на доходността, изместени успоредно с 1 б.т. – сумата от разликата между двете е използването на лимита. Използваната част от лимита се изчислява ежедневно.

4.3. Лимити за валутна търговия:

Портфолио Мениджърът прави предложения за установяване на лимити, в съответствие с настоящата позиция и планираното развитие на дейността в следващата 1 година, като предварително са проучени всички нормативни ограничения.

Открита валутна позиция е всяка позиция деноминирана във валута различна от тази на Фонда. Всички лимити са преразгледани от УР и одобрени по съответния ред – УС и НС.

Лимитите за отворени FX позиции се прилагат и се следят ежедневно от звеното по УР. Валутният риск се наблюдава и управлява ежедневно, като лимитите за отворена позиция са до 10 % от NAV за Фонда.

Открита валутна позиция се получава винаги когато имаме позиция във валута различна от валутата на фонда и тя може да се хеджира с деривати от списъка с одобрените такива в **точка 7**.

4.4. Лимити за Ликвидност - включват несъответствие между входящи и изходящи парични потоци базирани на liquidity gap.

Фондът трябва да е сигурен, че ще може да изпълни правните изисквания и да оптимизира ликвидните си потоци, като за целта трябва да си осигури лимити в необходимия размер с Търговски банки за извършване на прави репо сделки (от гледна точка на РАМ), с което да си гарантира ликвидност в случай на нужда.

Фондът може да използва техники за ефективно управление на портфейл, представляващи договори за покупка или продажба на финансови инструменти с уговорка за обратно изкупуване на финансовите инструменти (репо сделки), при условие, че сделките са икономически подходящи, рисковите, произтичащи от тях, са адекватно идентифицирани в процеса на управление на риска и при условие, че служат за изпълнение на поне една от следните цели:

1. намаляване на риска;
2. намаляване на разходите;
3. генериране на допълнителни приходи за Фонда с ниво на риска, което съответства на рискофия профил на Фонда и правилата за диверсификация на риска.

Възможността за извършване на репо сделки е предвидена в одобрените от КФН правила и проспекти на Фонда. Фондът може да сключва репо сделки само по отношение на финансови инструменти, в които е разрешено да инвестира съгласно одобрените от КФН проспекти и правила.

При сключване на репо сделките рисковата експозиция на Фонда към всяка отделна насрещна страна не може да надхвърля 10 на сто от активите му, когато насрещна страна е банка по чл. 195, ал. 1, т. 6 ЗППЦК и 5 на сто от активите в останалите случаи.

Фондът може да сключва репо сделки само ако насрещните страни по тях подлежат на надзор от страна на финансов регулатор от държава членка или друга държава, страна по Споразумението за Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

Фондът може да сключва репо сделки за **покупка** на финансови инструменти с уговорка за обратното им изкупуване от продавача на цена и в срок, определени в договора между двете страни, при спазване на нормативните ограничения за това.

Фондът може да сключва репо сделки за **продажба** на финансови инструменти с уговорка за обратното им изкупуване от Фонда на цена и в срок, определени в договора между страните, като при настъпване на падежа е длъжен да разполага с достатъчно средства за изплащането на сумата, договорена за връщане на финансовите инструменти.

Финансовите инструменти, които могат да бъдат обект на репо сделка, са посочени в Правилата на Фонда.

Информация за всички финансови инструменти, закупени, съответно продадени по репо сделки, се включва във финансовия отчет на Фонда, заедно с информация за общата сума на действащите към датата на изготвяне на отчета договори.

При необходимост, Портфолио Мениджърът прави предложения за установяване на лимити за контрагенти за обратни репо-сделки (от гледна точка на РАМ). Анализът се прави за да се оцени кредитния риск на контрагента. Всички приложения за лимити се преразглеждат от УР и се одобряват по съответния ред. След завършването на локалния процес на одобрение, всички приложения трябва да бъдат одобрени от УС на РАМ.

Задължение на Портфолио-мениджърът е да съблюдава и спазва нормативните изисквания за ликвидност. При нарушаване на нормативните изисквания, следва да се вземат незабавни мерки за отстраняване на несъответствията, координирано с УР.

Фондът използва следните методи за поддържане и управление на ликвидните средства:

- поддържане на депозит "на виждане" с цел да посрещне нуждите от средства в случаите на обратно изкупуване на дялове от Фонда;
- поддържане на краткосрочни депозити – до 3 месеца;
- инвестиции във високоликвидни ценни книжа /3-месечни ДЦК/
- сключване на репо сделки – в случаите, когато осъществяването на дадена инвестиция от Фонда, би довело до спадане на ликвидните средства под нормативно изискуемите или до загуба на лихвен доход по предсрочно прекратен депозит.

За нуждите на управление на ликвидността, Фондът приема за адекватни ликвидни активи:

- средствата по разплащателни сметки в други банки;
- депозити при първокласни търговски банки;
- държавни съкровищни бонове на Правителството на Република България;
- други активи, които БНБ е определила като отговарящи на изискванията за ликвидни активи;

В зависимост от степента на ликвидност активите условно се разделят на:

- високоликвидни – средства по разплащателни сметки в други банки;
- средноликвидни – вземания, които могат да се трансформират за кратко време в наличност: ДЦК, депозити при първокласни банки, акции и търговски ценни книги, които могат да бъдат заложени в БНБ и други банки, ресконтинирани или продадени на пазара /при наличие на специализиран пазар/;
- нисколиквидни – вземания, които не могат бързо да се трансформират в наличност поради големия срок до падежа: депозити при банки със срок до падежа над 1 година, облигации, капиталови ценни книги.

Фондът оценява своите входящи и изходящи парични потоци въз основа на:

- времето до падежа на всеки отделен актив, пасив и задбалансова позиция, чийто срок до падежа е сигурен;
- прогнозиране на очакваните и вероятни потоци за елементите, чийто срок до падежа не е сигурен;

Ликвидността на Фонда ще бъде активно управлявана чрез репо сделки /прави и обратни/, които ще са за период не по-дълъг от 30 дни. За обратни репо - сделки, задължително трябва да се приемат за обезпечение книжа, които са включени в инвестиционния списък на дружествата, в които може да се инвестира. Списъкът на одобрените компании се утвърждава от УС и НС.

Размерът на приетите като обезпечения, заедно с експозициите в тези книжа не следва да надхвърля общия лимит за Кредитен риск, а именно - общата експозиция към една компания, включваща инвестиции в акции, ценни книжа по обратни репо сделки и облигации на същата, следва да не превишава 40 % от NAV на всички фондове на РАМ взети заедно.

За обезпечение по обратни репо-сделки се приемат ценни книжа с "haircut", както следва:

- минимум 5% за ДЦК с остатъчен срок до падежа до 3 години включително
- минимум 10% за ДЦК с остатъчен срок до падежа над 3 години

- минимум 8% за ипотечни облигации с остатъчен срок до падежа до 3 години включително
- минимум 15 % за ипотечни облигации с остатъчен срок до падежа над 3 години
- минимум 15% за корпоративни облигации с остатъчен срок до падежа до 3 години включително
- минимум 20% за корпоративни облигации с остатъчен срок до падежа над 3 години
- минимум 30% за акции

Всяка сделка предварително се съгласува и одобрява от звеното по УР.

Минималната изискуема доходност на годишна база от обратните репо сделки следва да бъде:

- O/N MM ставка + 150 b.p. за корпоративни ценни книжа
- O/N MM ставка + 75 b.p. за държавни ценни книжа
- O/N MM ставка + 700 b.p. за акции

С решение на УС минималната изискуема доходност може да се променя съобразно пазарните условия.

Минималната сума за сключване на обратна репо сделка е 50 хил.лв., а максималният лимит за обратна репо сделка с един контрагент е максимум 5% от NAV за всеки отделен фонд на РАМ.

4.5. Лимити за търговия с капиталови ценни книжа

Търговията с капиталови ценни книги води до пазарен и кредитен риск. Предложението за лимитите се прави от Портфолио мениджърите, като предварително са проучени всички нормативни ограничения.

За емитентите, в чиито ценни книжа ще се инвестира важат общите изисквания за кредитен риск.

Емитентите, чиито ценни книжа се придобиват, следва да са включени в инвестиционния списък, като предварително са оценени в съответствие със стандартите и кредитната политика на групата Райфайзен. Списъкът на одобрените емисии се утвърждава от УС и НС.

Размери на позициите

Този лимит ограничава общата пазарна стойност на капиталовите ценни книжа в портфейла на Фонда. Изчисленията се правят по актуалните цени на държаните ценни книги към края на предходния работен ден. Отделно всяка позиция в ценна книга не трябва да превишава утвърден фиксиран лимит.

Инвестициите в капиталови ценни книжа следва да е според рисковия профил на Фонда и не следва да е в разрез с посочения максимален размер на инвестиции в ценни книжа съобразно проспекта и правилата на Фонда.

Stop loss/Take profit

РАМ разработва и внедрява вътрешна система от лимити, която е съгласувана и одобрена от УС и НС на дружеството.

Отдел Управление на Риска има задължението ежедневно да контролира за спазването на установените лимити и уведомява при тяхното надвишаване.

5. Действия в случай на превишение на одобрените лимити.

Звената, които поемат рискови позиции са следени и контролирани чрез утвърдени лимити.

Риск мениджърът трябва да следи за превишаването на лимитите и може да не одобрява сделки, които биха довели до превишение. Ако обаче има опасност от превишение поради промяна в пазарните условия, са в сила следните правомощия:

Превишение до 10 % се одобряват от звеното по УР;
До 20 % от УС;
Над 20 % от НС.

По принцип всички превишения могат да бъдат до законоустановените ограничения за всеки отделен фонд на РАМ.

Ако има превишение на лимитите по контрагенти заради техническа причина, Риск Мениджърът има компетентност да изкаже становище, като Портфолио-мениджърите докладват за причините за превишението.

Временни лимити могат да бъдат създадени в много екстремни случаи. Превишения в одобрените FX лимити за отворени позиции са позволени, съгласно цитираните по-горе правомощия.

УР осъществява контрол и мониторинг на експозиции от Пазарен риск посредством записи за сделките и изготвяне на отчети спрямо одобрените лимити.

6. Stress testing и параметри

Стратегическите области, които се занимават с testing:

- Пазарен риск;
- Ликвиден риск;

Управление на риска осъществява stress тестове чрез 2 типа сценария:

Песимистичен Сценарий, който би бил въвн от обикновения тренд на Бизнес, нарушение на ликвидността на пазара заради фалита на компания с голяма

концентрация в портфейла на отделните фондове на РАМ; Негативни резултати, отчети, оказващи пряко влияние на цените на инструментите.

- **Сценарий "Meltdown"**, който представя рязка смяна на икономическите и пазарни условия поради сриването на системата на Валутния борд, фалита на компании с голяма концентрация в портфейла на отделните фондове на РАМ, срив на цените на ценните книжа, което ще доведе до рязко увеличаване на Ликвидния и Пазарния риск;

Основни фактори и ориентири (benchmarks):

- борсовите показатели – съответните индекси и среднодневен оборот
- промяна на фиксирания валутен курс EUR/BGN
- рязка промяна на лихвените нива

Предположения:

Песимистичен сценарий:

- Домакинствата превръщат USD спестявания във FX;
- Има систематичен риск, заради фалита на голяма компания, което ще доведе до масово обратно изкупуване на дялове;
- Балансът на РАМ се променя: броят на дяловете в съответните фондове са намалели с 30%;

Meltdown сценарий:

- Домакинствата превръщат USD спестявания във FX;
- Има систематичен риск, заради фалита на голяма компания, което ще доведе до масово обратно изкупуване на дялове;
- Обща ликвидна криза
- Балансът на РАМ се променя: броя на дяловете в съответните фондове са намалели с 60%;

Действия – План при ликвидна криза:

Целеви приоритет:

- Да се ограничи обратното изкупуване на дялове на РАМ и да се задържат основните клиенти
- Намалява/ затваря FX forward agreements,
- Да преразглежда всички позиции ежедневно/седмично;
- Да поддържа максимална ликвидност чрез обратни репо сделки

7. Деривативни финансови инструменти.

7.1. Определения

Дериватът (деривативният финансов инструмент) представлява:

- финансов инструмент, който не представлява собственост, но носи права или задължения за придобиване или преотстъпване на собственост върху : валути, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи;

Кол опцията представлява:

- дериват, който не представлява собственост, но носи права за придобиване на собственост върху валути, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи;

Пут опцията представлява:

- дериват, който не представлява собственост, но носи права за преотстъпване на собственост върху валути, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи;

Фючърс представлява:

- стандартизиран борсов дериват, който фиксира задължението да се купи/продаде валута, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи при определена цена на определена дата в бъдещето;

Форуърд представлява:

- извънборсов деривативен инструмент, който фиксира задължението да се купи/продаде валута, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи при определена цена на определена дата в бъдещето;

Лихвеният Суап представлява:

- финансова деривативна операция, при която страните по нея се договарят да обменят парични потоци през определен период от време, базирани върху различни лихвени проценти;

Варант представлява:

- ценна книга, която изразява правото за записване на определен брой ценни книжа по предварително определена или определяема емисионна стойност до изтичането на определен срок.

7.2. Цели и принципи

Настоящите правила относно деривативните финансови инструменти осигуряват възможността на договорния фонд във всеки един момент да наблюдава и измерва риска

по позиции и съотношението му към общия рисков профил на портфейла на колективната инвестиционна схема.

Основните принципи, които УД "Райфайзен Асет Мениджмънт (България)" ЕАД следва при наблюдаване и измерване риска по позиции на ДФ "Райфайзен (България) Балансиран Доларов Фонд" са, както следва:

- Спазване на изискванията на Наредба № 26 за изискванията към дейността на управляващите дружества /Наредба № 26/, Наредба № 25 за изискванията към дейността на инвестиционните дружества и договорните фондове /Наредба № 25/, Правилата на договорния фонд и Проспекта за публично предлагане на дялове на договорния фонд;
- Контрол, следене и оценка на дериватите, придобити от договорния фонд и тяхното влияние върху стойността на портфейла на фонда;

Спазването на изброените по-горе принципи имат за цел осигуряването на защита на правата и интересите на притежателите на дялове от ДФ "Райфайзен (България) Балансиран Доларов Фонд", както и изпълнението и спазването на законовите и вътрешните нормативни актове.

За нуждите на управление на риска, РАМ приема за адекватни следните стратегии, свързани с деривативни инструменти:

- използва деривативни финансови инструменти като възможност за хеджиране на позициите на Фонда
- използва деривативни финансови инструменти като възможност за инвестиция, с оглед на оптимизация на доходността и съобразена с рисковия профил на Фонда.
- не издава опции.

7.3. Списък на деривативни финансови инструменти, които ще бъдат използвани за постигане на инвестиционните цели на Фонда,

- **Фючърсни контракти за покупка/продажба** на валута, акции, облигации, индекси, стоки, лихви и други базови активи;
- **Форуърдни договори за покупка/продажба** на валута, акции, облигации, индекси, стоки, лихви и други базови активи;
- **Кол Опции** върху валути, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи;
- **Пут Опции** върху валути, акции, облигации, индекси, стоки, лихви, и други базови активи;
- **Суапове** – лихвен, валутен
- **Варанти** върху дългови инструменти и върху акции.

7.4. Основни рискове при сделки с деривативни инструменти

Основните рискове при сделки с изброените по-горе деривативни инструменти са свързани с рисковете характерни за базовите инструменти, въз основа на които са конструирани. Основните рискове, характерни за посочените в т. 7.3. деривативни инструменти, са следните:

1. **Пазарен риск** – рискът от промяна в стойността на деривативните инструменти в резултат на промяна в лихвените проценти, цените на ценните книги, стойностите на индексите или валутните курсове, служещи като базови инструменти, въз основа на които са конструирани. Основните видове пазарен риск, характерни за посочените деривативни финансови инструменти са **ценовият, лихвеният и валутният**, описани в т.2 и 3 от настоящите правила. Пазарният риск на хеджиращите инструменти се разглежда в съвкупност с риска на хеджираната позиция в портфейла. Определянето на пазарния риск на хеджиращите инструменти се прави във връзка със структурирането на хеджиращите сделки и поддържане на ефективен хедж.

2. **Кредитен риск на насрещната страна** – Рискът от загуби, който възниква поради невъзможност на длъжника да изпълни задълженията си по сключения договор. Този риск е значително по-висок при извънборсовите деривати (OTC Derivatives), тъй като сетълмента по сделката се урежда директно с насрещната страна. Значително по-нисък е кредитният риск при борсовите контракти, тъй като клиринговата къща играе ролята на насрещна страна по сделката, а контрагентите са задължени да поддържат минимално-изискуеми средства по маржин сметка в клиринговата къща, гарантиращи извършването на дължимото плащане.

3. **Сетълмент риск** – кредитният риск, който носят контрагентите по сделката през периода на сетълмента. Този риск е значително по-висок при търговията с инструменти на извънборсовите пазари. С цел намаляване му, страните по сделката могат да сключат двустранно споразумение за нетиране, което позволява нетиране на плащанията, без да се извършва реална покупко-продажба на базовите инструменти.

4. **Ликвиден риск** - риск от загуби, поради невъзможност договорния фонд да заеме или да прекрати дадена позиция в случай на неблагоприятни и неочаквани пазарни изменения, без това да окаже съществено негативно влияние върху стойността на деривативния инструмент. Деривативните договори, сключени на извънборсов пазар (OTC пазар) са значително по-нисколиквидни от борсовите деривативни инструменти.

5. **Базисен риск при фючърсни договори** – вероятност за разширяване на спреда между пазарната и фючърсната цена на базовия инструмент, която възниква в случаите, когато характеристиките на хеджиращия инструмент се различават от тези на позицията, която се хеджира.

6. **Риск на лостовия ефект (ливъридж)** – Възможността за ливъридж или финансиране на определен процент от инвестицията със заемни средства, поражда риск от загуба на сума, надхвърляща инвестицията в съответния деривативен инструмент.

7.5. Определяне на структурата и размера на използваните деривативни финансови инструменти

Ограничения

Управляващото дружество следва да **спазва нормативните ограничения** за позиции в деривативни инструменти спрямо размера на активите на дружеството. Управляващото дружество може да инвестира активите на колективни инвестиционни схеми, които управлява, в деривативни финансови инструменти, включително еквивалентни на тях инструменти, като стойността на базовия актив на всяка отделна хеджираща позиция може да превишава стойността на актива към момента на сключване на сделката, който договорния фонд притежава в портфейла си, с цел постигане на ефективност на хеджиращата сделка.

Управляващото дружество може да инвестира активите на колективните инвестиционни схеми, които управлява, в деривативни финансови инструменти, приети за търговия на регулиран пазар на ценни книжа в страната или търгувани на друг регулиран пазар в трета държава или на извънборсовите пазари, при спазване на законовите ограниченията на чл. 195, чл. 196 от ЗППЦК, Наредба № 25 на КФН и Правилата на договорния фонд.

За целта отговорните отдели в управляващото дружество ежедневно следят и анализират структурата на деривативните финансови инструменти.

Общата рискова експозиция за основните видове деривативни финансови инструменти се определя въз основа на пазарната и справедлива цена на деривативните инструмент, отчитайки текущата стойност на базовите активи, показателите за бъдещи пазарни изменения и времето, необходимо за ликвидиране на позициите:

1. **лихвени фючърси:**

а) фючърси върху лихвени индекси – пазарна стойност на базовия актив, т.е. – брой на контрактите * стойността на 1 точка * нивото на индекса;

б) фючърси върху облигации - пазарна стойност на базовия актив, т.е. – брой на контрактите * номинал * пазарна цена на "cheapest-to-deliver" облигация претеглена с фактора на конверсия;

2. **договори за форуърдни курсове** – главница (т.е. пазарна стойност на базовия актив) на форуърдния договор;

3. **форуърдни ангажименти за покупка или продажба на дългови инструменти** - главница (т.е. пазарна стойност на базовия актив) на форуърдния договор;

4. **опции върху акции** – пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на опцията, т.е. - брой контракти (договори) * брой акции * цена на акция * делта;

5. **опции върху дългови инструменти** - пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на опцията, т.е. – главница * цена на облигацията * делта;

6. **варанти върху акции** - пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на ванта , т.е. - брой контракти (договори)*, брой акции * цена на акция * делта;
7. **варанти върху дългови инструменти** - пазарна цена на базовия актив, претеглена с делтата на ванта, т.е. – главница * цена на облигацията * делта;
8. **лихвен суап** – номинал на договора (фиксираната страна);

Глобалната рискова експозиция на Фонда може да бъде редуцирана, ако са налице нетиращи или хеджиращи позиции, отговарящи на критериите за такива.

Нетирание може да се извърши между: деривативни финансови инструменти; позиции в ценни книжа (акции, облигации и др.) и деривативни финансови инструменти с базов актив съответните ценни книжа; дълга и къса позиция в деривативни финансови инструменти, конструирани върху един и същ базов инструмент, независимо от датата на техния падеж;

Позициите в деривативни финансови инструменти, сключени единствено с цел хеджиране на други активи в портфейла на Фонда, могат да бъдат нетирани със съответните им базови инструменти в портфейла, при условие че при тяхното закупуване се наблюдава неоспорим ефект на намаляване на портфейлния риск на Фонда.

За да се възползва от възможността за намаляване на глобалната си рискова експозиция, Фондът следва да докаже, че цената на хеджирания и хеджиращия инструмент винаги се движат в противоположна посока и демонстрират силна отрицателна корелация, независимо от пазарните условия.

Методи за оценка на рисковете, свързани с инвестиции в деривативни финансови инструменти:

1. **Пазарен риск** – лихвеният, валутният и ценовият риск на базовите инструменти се измерват въз основа на описаните в т.2 и т.3 правила. За оценка чувствителността на цената на опциите и вантаите към различните рискови фактори, определящи цената им, се използват следните измерители:
 - а) Делта** – изменението стойността на опцията/ванта в резултат на промяната в цената на базовия актив.
 - б) Тита** – изменението в стойността на опцията с приближаване на датата на падежа, при константни други фактори;
 - в) Вега** – изменението в стойността на опцията спрямо промяната на волатилността.
2. **Базисен риск** – експозицията към базисен риск се измерва чрез разликата между текущата стойност на базовия актив и договорената му фючърсна цена.
3. **Кредитен риск на насрещната страна** – измерва се чрез пазарната стойност на вземането от съответния контрагент.
4. **Сетълмент риск** – измерва се чрез пазарната стойност, предмет на сетълмент по сделката.
5. **Риск на лостовия ефект** – измерва се с пазарната стойност на % ливъридж, договорен по сделката.
6. **Ликвиден риск** – измерва се чрез следната методика:

$\text{Max loss} = W * S * 1/2$, където

W е пазарната стойност на деривативния инструмент,
S е спредът между цена продава и купува, разделен на средната цена

$$S = \frac{[P(\text{ask}) - P(\text{bid})]}{P(\text{mid})}$$

При инвестиране в деривативни инструменти, Управляващото Дружество спазва ограничението общата нетна експозиция към базовия актив да не надхвърля инвестиционните ограничения, описани в Правилата на Фонда.

Измерване на ефективността от хеджиращите сделки

При хеджиране на активите на Фонда с деривативни финансови инструменти Управляващото Дружество се съобразява с ограничението, че стойността на базовия актив на всяка отделна хеджираща позиция може да превишава стойността на актива към момента на сключване на сделката, който Фонда притежава в портфейла си.

Размерът на позициите в деривативни финансови инструменти, в които управляващото дружество инвестира за сметка на договорния фонд с **цел управление на риска** зависят от ефективността на хеджирането.

Размерът на позицията в деривативни инструменти се определя от следните основни принципи:

1. Основен фактор, който определя ефективността на хеджиращите сделки е избора на хеджиращ инструмент с базов актив или активи, които осигуряват най-добра корелация между цената на хеджиращия инструмент и цената, която стои в основата на съответния риск, който се хеджира.

2. Хеджирането се счита за високоефективно, ако в началото и по време на неговото съществуване се очаква измененията в справедливата стойност или паричните потоци на хеджирания актив да бъдат почти напълно компенсирани посредством измененията в справедливата стойност и паричните потоци на хеджиращия инструмент, а конкретните резултати са в рамките на 80-125 %.

При управление на активите на договорния фонд, управляващото дружество ежедневно следи и оценява ефективността на хеджирането, като прилага принципите на Международен Счетоводен Стандарт 39.

7.6. Оценка на деривативни инструменти:

1. Последваща оценка на деривативни финансови инструменти, допуснати до или търгувани на регулиран пазар в Република България, както и на деривативни финансови инструменти, издадени от емитенти в Република България, допуснати до или търгувани на регулиран пазар в държави членки, се извършва:

- а) по среднопретеглената цена на сключените с тях сделки за текущия работен ден, обявена чрез системата за търговия или в борсовия бюлетин, ако обеът на сключените с тях сделки за деня е не по-малък от 0,02 на сто от обема на съответната емисия;
- б) ако не може да се определи цена по буква "а", цената се определя като средноаритметична на най-високата цена "купува" от поръчките, които са валидни към момента на затваряне на регулирания пазар в текущия ден, и среднопретеглената цена на сключените със съответните ценни книжа сделки за същия ден. Цената се определя по този ред само в случай, че има сключени сделки и подадени поръчки с цена "купува";
- в) ако не може да се приложи буква "б", цената е среднопретеглената цена на сключените с тях сделки за най-близкия ден през последния 30-дневен период към датата на оценката, за който има сключени сделки;
- г) в случай, че регулираният пазар не е затворил до 15 ч., последващата оценка се извършва по следния начин:
- по последна цена на сключена с тях сделка за предходния работен ден;
 - ако не може да се приложи буква "г", предложение първо, последващата оценка се извършва по последна цена "купува" за предходния работен ден.

2. Последваща оценка на деривативни финансови инструменти с базов актив български и чуждестранни ценни книжа, допуснати до или търгувани на функциониращи редовно, признати и публично достъпни регулирани пазари в чужбина, се извършва:

2.1. За ценни книжа, търгувани на регулирани пазари и официални пазари на фондова борса по т. 2., които са затворили до 15 ч. българско време в деня на оценката:

- а) по последна цена на сключена с тях сделка на съответния пазар в деня на оценката;
- б) при невъзможност да се приложи начинът за оценка по буква "а" оценката се извършва по цена "купува" при затваряне на пазара в деня на оценката, обявена в електронна система за ценова информация на ценни книжа;
- в) при невъзможност да се приложи начинът за оценка по буква "б" оценката се извършва по последна цена на сключена с тях сделка в рамките на последния 30-дневен период;

2.2. За ценни книжа, търгувани на регулирани пазари, които не са затворили до 15 ч. българско време в деня на оценката:

- а) по последна цена на сключена с тях сделка на съответния пазар за работния ден, предхождащ датата на оценката;
- б) при невъзможност да се приложи начинът за оценка по буква "а" оценката се извършва по цена "купува" при затваряне на пазара в работния ден, предхождащ датата на оценката, обявена в електронна система за ценова информация на ценни книжа;
- в) при невъзможност да се приложи начинът за оценка по буква "б" оценката се извършва по последна цена на сключена с тях сделка в рамките на последния 30-дневен период.

3. При невъзможност да се приложи т. 2. , оценката се извършва като:

3.1. Последващата оценка за **опции**, търгувани на регулирани пазари на ценни книжа, последващата оценка се извършва като се използва подходът на Black-Scholes за

определяне на цена на опция. Моделът Black-Scholes третира оценката на опции за покупка (кол опции), поради това формирането на стойността на пут опцията ще е функция на цената на кол опция за съответния актив при същите условия.

Формула за определяне на цената на **пут опция**:

$$P = C + Xe^{-rT} - S_0$$

Където:

C – Цената на кол опцията, изчислена по модела на Black-Scholes.

X – Цената на упражняване на опцията (Strike price).

e – 2.71828, основата на натуралната логаритмична функция.

r – Безрисков лихвен процент.

T – Срок до падежа на опцията в години.

$Xe^{-rT} = PV(X)$ – настоящата стойност на цената на упражняване на опцията.

S_0 – Текуща цена на базовия актив (този за който е конструирана опцията)

Изчисляване на " C " – цената на кол опцията за съответния актив със същите параметри (формула на Black-Scholes):

$$C_0 = S_0 N(d_1) - Xe^{-rT} N(d_2)$$

Където

$$d_1 = \frac{\ln(S_0 / X) + (r + \sigma^2 / 2)T}{\sigma \sqrt{T}}$$

$$d_2 = d_1 - \sigma \sqrt{T}$$

и където

C_0 – Текуща стойност на **кол опцията**

S_0 – Текуща цена на базовия актив

$N(d)$ – Вероятността един случаен опит върху стандартното нормално разпределение да има стойност по-малка от d . Съответните стойности могат да се намерят в таблици със стойностите на нормалното разпределение.

X – Цената на упражняване на опцията

e – 2.71828, основата на натуралната логаритмична функция

r – Безрисков лихвен процент.

T – Срок до падежа на опцията в години.

$Xe^{-rt} = PV(X)$ – настоящата стойност на цената на упражняване на опцията.

\ln – Функцията натурален логаритъм

σ - Стандартното отклонение на нормата на възвращаемост на годишна база (постоянно капитализирана) на базовия актив (волатилност).

Стандартното отклонение на нормата на възвращаемост за n наблюдения се изчислява по формулата:

$$\sigma^2 = \frac{n}{n-1} \sum_{t=1}^n \frac{(r^t - \bar{r})^2}{n}$$

където \bar{r} е средната възвращаемост за периода на извадката. Нормата на възвращаемост в деня t се определя в съответствие с постоянната капитализация като $r_t = \ln(S_t/S_{t-1})$.

3.2. При невъзможност да бъде приложена т. 1. и т. 2. при формиране на цена за последваща оценка на фючърси, търгувани на регулирани пазари на ценни книжа последващата оценка на **фючърс/форуърд** се извършва по средния начин:

$$F = \{S - PV(D,0,T)\} * (1+Rf)^T,$$

Където:

F – цена на фючърс контракт/форуърд;

S – спот цена на базов актив;

$PV(D,0,T)$ – настояща стойност на очакван дивидент

Rf – безрисков лихвен процент;

T – брой дни на контракта, разделен на 365.

Текущата оценка на валутен форуърд се извършва по следната формула:

$$V = S/(1 + r^f)^{(T-t)} - F/(1 + r)^{(T-t)}$$

където:

F – договорена цена на форуърден контракт;

S – спот цена на базов актив (фиксинг за определена дата);

r^f и r – лихвени проценти на валутите;

T – брой дни на контракта, разделен на 360;

t – брой дни след сключване на контракта, разделен на 360.

3.3. последващата оценка на **суапове** се извършва като се изчислява настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци.

7.7. Органи, отговорни за управлението, отчетността и вътрешния контрол на структурата и размера на използваните деривативни финансови инструменти

Структурата и размера на използваните деривативни финансови инструменти се следи от отдел "Управление на портфейли", координирано със звеното по "Управление на риска" при УД "Райфайзен Асет Мениджмънт (България)" ЕАД.

УД "Райфайзен Асет Мениджмънт (България)" ЕАД избира лице от отдел "Управление на портфейли", което отговаря пряко за управлението на структурата и размера на използваните деривати. При изпълнение на задълженията си отговорникът работи съвместно с отдел „Счетоводство и Финансов контрол“ и отдел "Управление на риска". Служителят от отдел "Управление на риска" уведомява ежемесечно КФН относно видовете деривати, свързания с тях риск, количествените ограничения и методи, избрани за оценка на рисковете, свързани със сделките с деривати, с оглед портфейла на всяка колективна инвестиционна схема, управлявана от управляващото дружество. Месечно изготвя пълни отчети за дейността и взетите решения и ги представя на отдел «Управление на портфейли» и Изпълнителния директор на Управляващото дружество и на поне още един член на Управителния съвет, които анализират и дават оценка за взетите решения и предлагат различни решения при необходимост.

8. Управленски отчети, изготвяни от звеното по Управление на Риска

8.1. Отчети за УС/НС

Отчетите се изготвят за нуждите на ръководството и вътрешния одит и се представят ежеседмично – към дата затварянето на пазарите (close of business) към петък;

- Анализ на предходната седмица: УР отчита използваемостта на съответните одобрени лимити - FX и по контрагенти; Отчет за движенията на NAV и структурата на всеки отделен местен фонд на РАМ.
- Ежедневен отчет за портфейла: показва всички отворени позиции с лихвен риск, разпределени по валути.
- Ежедневен отчет за позиции в деривативни инструменти – показва всички отворени позиции по видове деривати.
- Седмичен отчет за Лихвени проценти на междубанковия Парижен Пазар: графика, показваща 1-месечната тенденция в движението на O/N, 3-дневни, 1-седмични и 1-месечни лихвени проценти, в сравнение с доходността по отделните фондове на РАМ.
- Отчети за най-големите клиенти на РАМ по фондове.

8.2. Седмичен анализ на конкуренцията

Отчетът се прави всяка седмица, като резултатите и класациите се представят на УС. Анализът се състои от:

- Промяна в общите Активи за РАМ като част от общата промяна, както и като обем и процентна промяна за последната една година; Подреждането е по промяна.
- Промяна в портфейла на РАМ по фондове като цяло за системата и като размер спрямо предходната седмица и предходния месец.
- Реализирана доходност по фондове – сравнителна таблица с останалите фондове на пазара със съизмеримо ниво на риск.
- Отчет за пазарния дял на РАМ и сравнение с основните конкуренти за последната една година.

8.3. Месечен отчет

Целта на месечния отчет е да се прегледат основните моменти от цялостната стратегия за Управление на риска, които са се случили през изминалия месец и да се набележат средносрочните цели в областта на управлението на риска.

Структурата на месечния отчет е, както следва:

- Концентрация на кредитен риск:
- Концентрация на ниво група свързани лица.
- Лимити/Експозиция за отворена валутна позиция
- Лимити за Оборотен портфейл - S/L лимити.
- Лимити за Лихвен риск
- Лимити за Позиционен риск – Stop loss/Take profit
- Операционен риск
- Заключение – препоръки и задачи.

За целите на коректното и своевременно представяне на отчетите звеното по УР е подпомагано от всички служители на РАМ.

9. Отчитане на нередности и настъпили инциденти

Отчитането на нередности и настъпили инциденти има за цел да:

- спомага за изграждането на информационна база за загуби, предизвикани от операционен риск;
- спомага за подобряване на процеса по управление на риска и възможностите за ограничаване чрез подобряване информацията за реалната цена на операционния риск.
- спомага за периодичното измерване и контролиране на разходите възникнали в следствие на операционен риск.
- Спомага за навременното реагиране при значителни операционни инциденти
- Да приведе в съответствие изискванията на нормативната уредба на ниво функционална единица
- Спомага за синхронизиране на процеса по събиране на данни и отчитане.

Политиката по управление на риска изисква незабавното отчитане на инциденти, които са: значими, имат заплашителен характер, имат отношение към репутацията на дружеството, имат незаконно или осквернително действие.

С цел повишаване ефективността по управление на риска, РАМ има изградена вътрешна информационна система за регистриране на операционен риск. Отдел УР на РАМ има задължението при възникване на операционно събитие да отрази пълното описание на операционния риск.

При откриване на грешки, нередности, неправилна употреба, измами или злоупотреба, във връзка с дейността на Фонда, се докладва незабавно в писмена форма на УС на РАМ по установения вътрешен ред.

В Приложение V "Видове събития водещи до загуба" е изложено подробно описание на събитията, водещи до операционен риск.

10. Отговорности и роля на звено Вътрешен контрол в процеса по управление на риска

Звеното за Вътрешен контрол на РАМ извършва поне веднъж годишно проверка на процеса по управление и измерване на риска, която включва най-малко проверка на:

- пълнотата на документацията, свързана с правилата по управление на риска и организацията на звеното за управление на риска;
- отчитането на оценките на риска в ежедневното управление на риска и целостта на управленската информационна система;
- процеса на одобрение на методите и системите за оценка на риска;

- обхвата на основните рискове и утвърждаване на всички съществени промени в процеса на измерване на риска;
- точността и пълнотата на данните за позициите, точността и уместността на допусканията за волатилност и корелация, както и точността на оценката и изчисленията за чувствителност към риск;
- съвместимостта, навременността и надеждността на източниците на данни, включително независимостта на информационните източници;
- резултатите от тестовете за валидност и точност на използваните методи.

Звеното за Вътрешен контрол на РАМ докладва незабавно в писмена форма на УС на РАМ при откриване на грешки, нередности, неправилна употреба, измами или злоупотреба във връзка с дейността на Фонда.

11. Счетоводни процедури по управление на риска.

Основна цел на счетоводните процедури е адекватното събиране, обработване и представяне на достоверна, систематизирана и навременна информация за степента на риск, на която е изложен Фонда

Своевременното и вярно представяне на информацията за степента на изложеност на риск пред УС на РАМ е предпоставка за недопускане на концентрация на рисковете и понасяне на финансови загуби.

Счетоводните процедури трябва да осигуряват всеобхватност на стопанските процеси, като по този начин се минимизира рискът от загуба и изкривяване на информацията за моментното състояние на Фонда.

Счетоводните процедури трябва да осигуряват подходящо структуриране на финансово-счетоводната информация за целите на звено УР на РАМ. Това се постига чрез детайлизиране и адекватно групиране на информацията от първичните счетоводни документи, на базата на индивидуалния сметкоплан и специализирано програмно осигуряване.

За осъществяване на целите, стоящи пред счетоводните процедури за управление на рисковете е необходимо съгласуваност с всички отдели в РАМ.

Предпоставките за правилното функциониране на счетоводните процедури са следните:

- Вярно, точно и своевременно осчетоводяване на стопанските процеси, като се спазват принципите залегнали в МСС, МСФО и националното законодателство.
- Осигуряване на необходимия информационен поток към отдел „Счетоводство и Финансов контрол“;
- Навременност на подаваната информация към отдел “Счетоводство и Финансов контрол“;
- Структуриране на индивидуалния сметкоплан за целите на получаване на необходимата счетоводна информация;

- Активно взаимодействие с отдел „Управление на риска“ и другите отдели на РАМ за получаване на вярна и навременна информация за степента на изложеност на риск;
- Наличие на програмни продукти, целящи автоматизиране на процесите, систематизиране на информацията, улесняване достъпа на данните от първичните документи и източници и надеждното им архивиране;
- Организационна структура на отдел “Счетоводство и Финансов контрол” в съответствие с нуждите на РАМ, при ясно определени права, отговорности и нива на достъп до информацията;
- Ежедневно осчетоводяване на всички операции, начисления и преценка на финансовите инструменти в портфейла на Фонда, управляван от РАМ, съобразно нормативните изисквания и възприетата счетоводна политика;
- Ежедневно извличане, предоставяне на други отдели и на ръководството на РАМ, както и анализ на информацията за оценка на рисковете. Ежедневно изготвяне на НСА и аналитична обратна ведомост и активно участие при изготвяне на ежедневните справки;
- Предвиждане на коригиращи действия при допускане на грешки от различно естество в отдел „Счетоводство и Финансов контрол“, сектор “Счетоводство” и сектор „Бек-офис“;
- Възможност за контрол на дейността от отдел „Вътрешен контрол” и УС на РАМ;
- Надеждно съхраняване на хартиените носители на информация чрез осигуряването на подходящи помещения за това.

РАМ определя източниците на ценова информация, данните от които ще се ползват за ежедневна и/или ежемесечна преценка на позициите във Фонда на РАМ, както и отговорните за това служители.

Източници на цени са регулираните пазари на финансови инструменти – Българска фондова борса София АД и чуждестранни регулирани пазари, на които се търгуват финансови инструменти.

Източници на котировки могат да бъдат признати световни информационни агенции като REUTERS, BLOOMBERG и т.н. За оценка на българските държавни ценни книжа могат да се ползват котировки от първични дилъри за тях, като в този случай се изисква да се определят дилърите и отговорните лица за събиране и обработка на информацията.

За всяка от позициите във финансови инструменти, които нямат текущи котировки за цени се определя метод за пресмятане на справедливата ѝ цена, като този метод се следва последователно. Отговорните за пресмятането на справедливите цени лица, трябва да могат да дават разяснения по калкулациите и периодично да проверяват пригодността и адекватността на използваните методи.

РАМ следва да делегира отговорности на служители, които да следят за отклоненията в сетълмента по сделките с дългови инструменти, акции, валути и стоки.

12. Административни процедури.

Правилата, уреждащи вътрешната организация и отговорностите, трябва да осигуряват и съдържат:

- идентифициране, събиране и разпространяване в подходяща форма и срокове на надеждна и достоверна информация, която позволява на всяко лице в РАМ да поеме определена отговорност;
- ефективна комуникация по хоризонтална и вертикална линия и на всички йерархични нива на РАМ;
- политики и процедури за разрешаване и одобряване;
- политики и процедури за разделяне на отговорностите по начин, който не позволява един служител едновременно да носи отговорност по одобряване, изпълнение, осчетоводяване и контрол на сделките;
- политики и процедури за достъп до информацията;
- правила за управление на човешките ресурси

Административни процедури необходими за осъществяване дейността на РАМ са:

- Процедура за одобряване или коригиране на вътрешните правила;
- Наличие на система за вътрешен контрол;
- Поредица от действия на служители, във връзка с осъществяване дейността на РАМ, съобразно издадения му лиценз;
- Упълномощаване на служители за потвърждаване и подписване на документи в рамките на дейността на РАМ;
- Процедура за създаване, функциониране и управление на данните и документите в РАМ, включително и тяхното архивиране;
- Администриране и управление на информационната система;
- Правила и отговорни служители за уведомяване на КФН относно дейността на РАМ.

Във вътрешните правила РАМ регламентира случаите на конфиденциалност при работа с вътрешна информация, както и нормите за поведение на служителите по отношение на клиентите на РАМ, в случаи, когато услугата, искана от клиент, се отнася до инвестиция, информацията за която не е публично достояние.

13. Препратки към други документи

Тези правила са изготвени във връзка с изискването на Наредба № 25 за изискванията към дейността на инвестиционните дружества и договорните фондове ("Наредба № 25").

14. Заключителни разпоредби

За всички въпроси, които не са изрично уредени в тези Правила, намират приложение разпоредбите на ЗППЦК и останалото приложимо законодателство.

В случай на несъответствие между разпоредби на тези Правила и на нормативен акт, прилага се последният, без да е необходимо изменение в Правилата, освен ако това изрично не се предвижда от нормативния акт или тези Правила.

Тези правила са актуализирани и приведени в съответствие с изискванията на Наредба № 25, във връзка с одобрените от КФН проспекти и правила, съгласно които Фондът има право да сключва репо сделки за покупка или продажба на финансови инструменти.

Приложение I

Изисквания за изготвянето на анализ на емитенти, които се представя за одобрение от УС, с цел включването на емитента в приемливата листа за инвестиране

(във връзка с т. 4.1 Инвестиционен списък на компаниите, стр. 7-8)

Основните изисквания към компаниите са:

- Приемлив рейтинг съгласно вътрешни правила на анализ на групата Райфайзен
- Да са с несъмнено добра репутация и положение
- Опитен мениджмънт
- Чиста и прозрачна собственост и групова структура
- Липса на значителни съдебни процеси срещу предприятието и ръководството

Приложение II

Иерархия във вземането на решения и нива на отговорности. Действия в случай на превишение на одобрените лимити

Нива на отговорности/вземане на решения:

Портфолио мениджърът – управлява отделни портфейли съгласно законовите ограничения и одобрените проспекти на Фонда, следвайки правомощията, изброени по-долу.

Портфолио-мениджърът е с първо ниво на оторизация.

В случай на несъответствия с нивата на правомощия Портфолио мениджърът информира, представяйки подробни обяснения: риск мениджъра, инвестиционния комитет, УС и НС.

Риск мениджърът е последващо, второ ниво на оторизация след Портфолио Мениджъра.

Последващо ниво на оторизация е **Инвестиционният комитет**, който се състои от трима членове – Изпълнителния директор на УД, Ръководителят на отдел “Управление на портфейли” и един представител на отдел “Управление на риска”. В случай на несъответствия с нивата на правомощия Инвестиционният комитет информира УС и НС, представяйки подробни обяснения. ИК се свиква регулярно. Протокол от заседанието на ИК се представя на УС.

Управителен Съвет

Нивата на правомощия на УС са следните:

В случай на несъответствие с нивата на правомощия се информира НС. УС се свиква при достигане на 50% от S/L лимита. УС утвърждава и предлага за последващо одобрение на НС промени във всички лимити. Протоколът от заседанието на УС следва да бъде докладван на НС най-късно на следващия работен ден.

Решенията се вземат с квалифицирано мнозинство.

Надзорен Съвет:

Надзорният съвет е последният и най-висш орган, оторизиращ инвестициите на дружеството. НС утвърждава промените във всички лимити. Решенията се вземат с квалифицирано мнозинство.

Нива на правомощия:

Длъжност/орган	Ниво на правомощията
Портфолио Мениджър+ член на УС	До 3% от NAV на всеки отделен местен фонд за всяка единична позиция; До 10% от сумата на NAV на всички местни фондове за един емитент.
Риск Мениджър+ член на УС	До 7% от NAV на всеки отделен местен фонд за всяка единична позиция; До 15% от сумата на NAV на всички местни фондове за един емитент.
Инвестиционен Комитет	До 10% от NAV на всеки отделен местен фонд за всяка единична позиция; До 7% от общата сума на една емисия общо за всички ПАМ фондове; До 20% от сумата на NAV на всички местни фондове за един емитент.
УС	До 20% от NAV на всеки отделен местен фонд за всяка единична позиция; До 10% от общата сума на една емисия общо за всички ПАМ фондове; До 30% от сумата на NAV на всички местни фондове за един емитент.
НС	Над 20% от NAV на всеки отделен местен фонд за всяка единична позиция; Над 10% от общата сума на една емисия общо за всички ПАМ фондове; Над 30% от сумата на NAV на всички местни фондове за един емитент.

Приложение III

Лимитна система - Параметри

1. Кредитен риск: Общата експозиция към един емитент следва да не превишава нормативните ограничения и да е съобразена с решенията на НС и УС.

2. Лимити за лихвен риск

Лимити се разпределят между трите основни валути - BGN; EUR; USD. Калкулация на използването на лимитите се прави на база допускане за 1б.т. успоредно движение на кривата на доходността по безрисковите книжа в съответната валута.

Първата стъпка е калкулирането на нетната настояща стойност на всички отворени позиции и съответно разпределените бъдещи потоци, като ги дисконтираме с настоящите безкупонни лихвени проценти в различните валути. Всички суми са деноминирани в BGN по курса за деня.

Следващата стъпка е калкулирането на нетната настояща стойност на същите позиции, използвайки безкупонните криви на доходността, изместени успоредно с 1 б.т. – сумата от разликата между двете е използването на лимита. Използваната част от лимита се изчислява ежедневно.

Stop Loss limit: Когато лимитът е използван на 65%, трябва да бъде уведомен УС/НС на ПАМ. Когато stop loss лимитът достигне 80%, незабавно се вземат мерки за затваряне/ограничаване на отворените позиции.

3. Лимити за валутна търговия

Валутния риск ще се наблюдава и управлява ежедневно, като лимитите за отворена позиция ще представляват до 10 % от NAV за всеки отделен фонд, за които има одобрен лимит за отворена позиция.

Откритата валутна позиция може да се хеджира с деривати от списъка с одобрените деривати в **точка 7**.

4. Лимити за Ликвидност включват несъответствие между входящи и изходящи парични потоци базирани на liquidity gap.

Ликвидността на фондовете на ПАМ ще бъде активно управлявана чрез репо сделки /прави и обратни/, които ще са за период не по-дълъг от 30 дни. За обратни репо - сделки, задължително трябва да се приемат за обезпечение книжа, които са включени в инвестиционния списък на дружествата, в които може да се инвестира. Списъкът на одобрените компании се утвърждава от УС и НС.

Размерът на приетите като обезпечения, заедно с експозициите в тези книжа не следва да надхвърля посочения лимит в т.4.4. Лимити за ликвидност, а именно "Общата експозиция към една компания, включваща инвестиции в акции, ценни

книжа по обратни репо сделки и облигации на същата, следва да не превишава 40 % от NAV на всички фондове на РАМ взети заедно”.

За обезпечение по обратни репо-сделки се приемат ценни книжа с “haircut”, както следва:

- минимум 5% за ДЦК с остатъчен срок до падежа до 3 години включително
- минимум 10% за ДЦК с остатъчен срок до падежа над 3 години
- минимум 8% за ипотечни облигации с остатъчен срок до падежа до 3 години включително
- минимум 15 % за ипотечни облигации с остатъчен срок до падежа над 3 години
- минимум 15% за корпоративни облигации с остатъчен срок до падежа до 3 години включително
- минимум 20% за корпоративни облигации с остатъчен срок до падежа над 3 години
- минимум 30% за акции

Всяка сделка предварително се съгласува със звеното по УР.

Минималната изискуема доходност на годишна база от обратните репо сделки следва да бъде:

- O/N MM ставка + 150 б.р. за корпоративни ценни книжа
- O/N MM ставка + 75 б.р. за държавни ценни книжа
- O/N MM ставка + 700 б.р. за акции

С решение на УС минималната изискуема доходност може да се променя съобразно пазарните условия.

Минималната сума за сключване на обратна репо сделка е 50 хил.лв., а максималният лимит за обратна репо сделка с един контрагент е максимум 5% от NAV за всеки отделен фонд на РАМ.

5. Лимити за търговия с капиталови ценни книжи

За всички ценни книжа се следи движението на всяка една отделна позиция. При достигане на загуба в размер на 30% за една позиция, Портфолио - мениджърът следва заедно с Отдел УР да обсъдят последващите действия.

6. Превिшение на одобрените лимити:

Ако има опасност от превишение поради промяна в пазарните условия, са в сила следните правомощия:

Превишение до 10 % се одобряват от звеното по УР;
До 20 % от УС;
Над 20 % от НС.

Приложение IV - ИНВЕСТИЦИОНЕН СПИСЪК на одобрените компании

След изготвяне на анализ на емитентите (съгласно Приложение I), се представя за одобрение по съответния ред с цел включване на емитента в Приемлива листа за инвестиране на отделните фондове на РАМ.

Приложение V - Видовете събития, водещи до загуба

Минимални характеристики за регистриране на събитие

Таблица № 1

Категория за вид събитие	Определение
Вътрешни измами	Загуби, дължащи се на умишлени действия с цел измама, неправомерно придобиване на собственост или заобикаляне на нормативната база или вътрешните правила на компанията, с изключение на събития, свързани с дискриминация, които включват поне едно вътрешно лице
Външни измами	Загуби, дължащи се на умишлени действия с цел измама, неправомерно придобиване на собственост или заобикаляне на нормативната база от трети лица
Безопасност на труда и работен процес	Загуби, възникващи от действия, които са в несъответствие с нормативната база и правилата, отнасящи се до работния процес, безопасността на труда, здравните услуги, от плащания по искове за обезщетения и от събития, свързани с дискриминация
Клиенти, продуктови и бизнес практики	Загуби, възникващи от неумишлено или небрежно изпълнение на служебните задължения към определени клиенти (вкл. изисквания за доверителност и правилен подбор), или от естеството или характеристиките на продукта
Повреди на физически активи	Загуби, възникващи от повреждане или разрушение на физически активи от природни бедствия или други събития
Прекъсване на дейността и системни сривове	Загуби, възникващи от прекъсване на дейността или системни сривове
Изпълнение, доставка и управление на процеси	Загуби, възникващи от неуспешна обработка на транзакции или лошо управление на процеси, засягащи контрагенти или доставчици

Минимални характеристики за регистриране на събитие

Таблица № 2

Вътрешен номер	Уникален номер на събитието в базата от данни за операционен риск
Събитие/причини	Описание на събитието/загубата, включително причините, довели до него
Сума на загубата	Посочва се сумата на понесената от дружеството загуба.
Неотчетена загуба	Частта от загубата, която още не е осчетоводена
Окончателен размер	Да/Не (Статус)
Пряко възстановена загуба	Размер на загубата, вече възстановена от дружеството чрез дейностите по ограничаване на последствията от събитието
Загуба, възстановена чрез механизми за прехвърляне на риск	Размер на загубата, вече възстановена чрез механизми за прехвърляне на риск
Загуба, която се очаква да бъде възстановена	Размер на загубата, която се очаква да бъде пряко възстановена или чрез механизми за прехвърляне на риск
Свързаност с друг вид риск	Свързаност с кредитен / пазарен риск
Търгуване и продажби	Загуба, разпределена в тази група дейности
Управление на активи	Загуба, разпределена в тази група дейности
Управление на портфейли	Загуба, разпределена в тази група дейности
Категория за вид събитие	Посочва се вид събитие, водещо до загуба, съгласно класификацията по Таблица № 1
Дата на настъпване	Датата, на която събитието е настъпило
Дата на признаване	Датата, на която събитието е регистрирано в информационната система на дружеството
Дата на първото плащане чрез механизми за прехвърляне на риск	Дата на първото получено плащане по застрахователна полица или чрез други механизми за прехвърляне на риск
Дата на последното плащане чрез механизми за прехвърляне на риск	Дата на последното получено плащане по застрахователна полица или чрез други механизми за прехвърляне на риск

Принципи и Стратегия за управление на операционните рискове:

1. Въведение:

Операционен риск е рискът от загуба, произтичаща от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси, хора и системи, или от външни събития. Включва в себе си и правен риск. Операционният риск е с изключително широк обхват. В ежеднезната дейност могат да бъдат разграничени много и различни източници на този риск, като напр. погрешно въвеждане на данни, неоторизиран достъп, неоторизирана търговия, вътрешна измама, погрешна преценка, стрес, дискриминационно отношение, прекъсвания в софтуер/ хардуер, срив в телекомуникациите, програмни грешки, компютърни вируси, прекъсвания в захранването, природни бедствия, тероризъм, грабеж, измами с кредитни карти, компютърни престъпления и други.

2. Цел

Определяне на методологията и основните изисквания и правила, които трябва да бъдат следвани за откриване, оценка, преглед и контрол / намаляване на операционния риск в РАМ. Определяне на ролите и отговорностите на всички служители и звена в дружеството, заети със създаването и практическото прилагане на **системата** за управление на операционния риск.

3. Идентифициране на операционният риск и оценка на риска

За откриване и разграничаване на операционния риск от другите видове риск, РАМ използва Триизмерен 3-D модел (рискови категории, процеси и бизнес линии), който спомага за разкриването, определянето и локализирането на източниците и концентрацията на операционен риск в дружеството.

3.1. Рискови категории (класификация на операционните събития) - първо измерение на модела

С цел по-точно разпределяне на операционните събития по рискови категории в зависимост от първопричината за тяхното възникване, в РАМ са въведени **седем основни рискови категории и петнадесет под-категории**.

3.1.1. Изпълнение, доставка и управление на процеси

Загуби от невъзможност да се осъществи транзакция или управление на процес. Тези инциденти не са предумишлени.

3.1.1.1. Човешка грешка при изпълнение и/или експлоатация

Включва: грешки и / или пропуски, които са допуснати при обработката на дадена транзакция, в случаите при които допуснатите грешки не са резултат от некоректно подадени / попълнени данни.

Примери:

- Неправилно предаване или въвеждане на данни/информация при

- комуникация (когато това не се дължи на грешки в използваните данни);
- Грешка при въвеждане и обработка на данни/транзакции, поддръжка или зареждане на данни в друга система;
 - Пропуснати срокове и неизпълнение на задължения;
 - Погрешно осчетоводяване или вписване на данни;
 - Некачествено изпълнение на поставени задачи;
 - Друга грешка при изпълняване на задълженията;

В ежедневната дейност това са: при изпълнение на нареждания за плащане - грешка в преведената сума или валута; превод по/от грешна сметка, грешка в Банката на получателя; насочен през грешен кореспондент валутен превод; дублиран превод, файл; изпълнение на превод по грешен валутен курс; неизпълнение на преводи в срок

3.1.1.2. Управление и работа с данни

Некоректни или неактуални данни, (вкл. трудности при навременния достъп до (качествени) данни от различните звена на дружеството), които са необходими за извършване на дейността. Тази рисковата категория се свързва с използването и разчитането на наличната в системите или под друга форма информация (неосъвременени документи и т.н.).

Примери - некоректните данни могат да произтичат от:

- Некоректно пренасяне на данните;
- Неправилно разделение между тестовите системи и системите в "жива" среда;
- Неправилна подмяна на документи;
- Грешки при съхраняване или извличане на данни;
- Слабости, свързани с поддържане на необходимите данни, имащи отношение към съответната операция.

В ежедневната дейност, това са: използване на погрешно въведени данни в клиентската картотека, като: ЕИК/БУЛСТАТ, име/наименование, данъчен номер, адрес; липса на документи.

3.1.1.3. Мониторинг и отчетност

Включва: неадекватно изпълнение на нормативно регламентираните задължения, свързани с отчетни дейности, в резултат на което се констатира: наличие на грешки, недостатъчна информация в задължителни отчети към регулаторни и други външни органи, както и ненавременен представяне на такива.

Примери:

- Неспазване на задължително изискване за представяне на отчетност;
- Некоректен отчет (причиняващ разходи);

В ежедневната дейност това са: неточно въведена информация, невъвеждането на такава в задължителните отчети.

3.1.2. Прекъсване на дейността и системни сривове

3.1.2.1. Инфраструктура и системи

Включва: прекъсване (пълно или частично) на дейността на дружеството или на

нейна структурна единица поради срив в информационни системи и/или захранващите системи. Загубите се измерват съобразно времето, което е необходимо за възстановяване работата на ИТ системите и засегнатите дейности на дружеството.

Примери:

- Неизправности в хардуер/апаратура;
- Програмно осигуряване/софтуер;
- Срив в телекомуникационните системи;
- Прекъсване на комуналните услуги/повреди (елетропреносна, водопреносна и др. мрежи).

В ежедневната дейност това са: прекъсване на линиите, осигурени от телекомуникационния доставчик, спиране на електрозахранването, забавата в придвижването към офисите на дружеството на нареждания чрез системите за електронно и интернет банкиране, срив в системите за приемане на поръчки.

3.1.3. Клиенти, продукти и бизнес практики.

Тази рисковата категория включва: загуби, възникващи от неумишлено или небрежно изпълнение/неизпълнение на служебните задължения към определени клиенти (включително изискванията за доверителност и правилен подбор), или от естеството или характеристиките на продукта.

Основните характеристики са:

- Задължението е директно насочено към клиента, съгласно корпоративната стратегия и нормите за поведение в РАМ;
- Тези действия обикновено нарушават или договорни споразумения или законите, регулиращи финансовите или търговските дейности.

3.1.3.1. Неспазване на изискванията за работа с клиенти (некоректно отношение), оповестяване и доверители.

Включва: пропуск на служител или агент да се увери, че осигурява подходящите продукти и услуги на клиент, или да изпълни всички задължения и отговорности, които са му вменени при обслужването на доверители.

Въпросът, на който трябва да бъде отговорено е "Интересуваме ли се от нашите клиенти или само от РАМ?"

- Незачитане на интересите на доверителя;
- Нарушаване на правилата за работа с клиенти - коректност/разкриване на информация (набиране на неподходяща информация при процеса на опознаване на клиентите и т.н.)
- Проблеми, свързани с изискванията за уместност и оповестяване на информацията;
- Разгласяване на конфиденциална информация;
- Нарушение на отговорностите на портфолио мениджъра.

В ежедневната дейност това са: съобщаване на конфиденциална информация на клиент в присъствието на друг клиент, коментиране с трети лица на конфиденциална информация или станала достъпна при осъществяване на служебни задължения, разгласяване на договорености с клиент.

3.1.3.2. Неподходящи /неправилни бизнес или пазарни практики

Дружеството не успява да изпълни своите договорни задължения; налице са неволни, небрежни действия (неспазване на процедури) или неправилни практики

(пропуски в процедури и/или инструкции), довели до реализиране на загуби за дружеството.

Тази категория се отнася до това дали РАМ има съмнение, че участва в некоректни бизнес практики или е жертва на такива практики от друга страна.

Примери:

- Неправомерна търговия/пазарни практики;
- Манипулиране на пазара;
- Търгуване, основано на вътрешна информация (за сметка на РАМ);
- Нелицензирана дейност;
- Нерегламентирани търговски и пазарни дейности (неспазването на разпоредби и стандарти, които са в съответствие със законодателните норми и други регулаторни изисквания);
- Действия, свързани с пране на пари;
- Дискриминация/различно третиране на пазара, клиентите или в обществото като цяло;
- Нарушаване на съществени договорни клаузи.

В ежедневната дейност това са: ненавременно обновяване на вътрешни за РАМ документи във връзка с новоприети, отменени или променени законови изисквания, което може да доведе до налагане на санкции на РАМ от регулаторни органи или до недоволство на клиенти; неидентифициране на клиентите, включително и в случаите, при които липсва надлежно упълномощаване (изтекъл срок на пълномощно, липса на такова) и др.

3.1.4. Вътрешна измама

Вътрешни лица:

- Извършителят трябва да е използвал своята позиция в компанията или специфичен достъп до активи/информация, за да извърши измама (или подпомогне извършването на измама). По време на деянието лицето трябва да е било служител на компанията;
- Включително временно нает/и;
- Включват се и лица служител/и на други организации, които са под прякото ръководство или надзор на компанията, заети по трудови правоотношения; включително и маркетингови/търговски агенти;
- Деянията, попадащи в тази категория (както и при външната кражба/измама), нарушават действащите обществени закони, считат се за престъпление и са наказуеми.

3.1.4.1. Неправомерна/неоторизирана дейност

Няма материално облагодетелстване, а намерение за увреждане на организацията. Възможни са нефинансови изгоди от укриване на лошо представяне/изпълнение/резултати или осигуряване на облаги за приятели или роднини на извършителя.

Това могат да бъдат загуби от непозволено заемане на позиции на пазара, включително непозволено търгуване с продукти, сключване на неоторизирани сделки и тяхното преднамерено неотчитане.

Основните характеристики са:

- Намерение за избягване/пренебрегване или осуетяване на контроли;
- Нарушаване на вътрешни ръководни правила или политики, регулиращи обхвата на дейността и лимитите на компетенции на всеки служител;
- Дружеството е фактическият потърпевш, независимо дали пряко или косвено;
- Може да включва присвояване на правомощия (надхвърляне на вътрешните лимити, за спиране на загуби /'stop loss'/, кредитни лимити и др.);
- В общия случай не може да бъде търсена отговорност от служител/и по съдебен ред. Ако това е възможно, то събитието попада в една от другите категории измама.

Примери:

- Преднамерено неотчитане на трансакции;
- Неразрешени операции (с парична загуба);
- Умишлено погрешно оценяване на пазарни позиции;
- Неоторизирано поемане на позиции.

3.1.4.2. Вътрешна измама и кражба

Паричното (финансово) облагодетелстване е предпоставка.

Загуби, дължащи се на умишлени действия с цел измама, неправомерно придобиване на собственост или заобикаляне на нормативната база и/или вътрешните правила на дружеството, при които има замесено поне едно вътрешно лице. Изключение от тази категория правят случаи, свързани с дискриминация и злонамерено увреждане.

Примери:

- Кражба, изнудване, незаконно присвояване, обир, противозаконно придобиване на активи;
- Злоупотреба с активи;
- Фалшифициране на документи;
- Разпореждане с чужди сметки (кражба на самоличност);
- Данъчни нарушения/отбягване на данъци;
- Даване на подкупи/рушвети;
- Търговия, основана на вътрешна информация (обслужване на чужди интереси).

3.1.4.3. Вътрешна измама/ кражба чрез ИТ системи

Паричното (финансово) облагодетелстване е предпоставка.

Тази категория се отнася за всички събития на неоторизиран достъп до системите или електронни файлове с данни, с цел персонално облагодетелстване от или с помощта на служител/и, дори и ако събитието попада в друга категория (като обща "Вътрешна измама"), при условие че беше извършено по друг начин.

Случаите в тази категория са тези извършени за персонална облага (кражба на самоличност с цел печалба и др.). Събития със зловреден характер (напр. разпространяването на вируси и др. подобни) се класифицират в категория 2.1.3 "Злонамерено увреждане"/2.1.3.4 "Вътрешна системна сигурност – Злонамерено увреждане".

3.1.5. Безопасност на труда и работен процес

Включва: загуби, възникващи от действия, които са в несъответствие с нормативната база и правилата, отнасящи се до работния процес, безопасността на труда, плащания по искове за обезщетения и от събития, свързани с дискриминация.

3.1.5.1. Незащитане на персонални особености/различия и дискриминация

Включва: загуби, породени от действия, които са в разрез със законодателството или вътрешните правила, свързани с дискриминация или сегрегация на служители.

Дискриминация или сегрегация на работното място са различни от събития, имащи публичен характер и включващи клиентите или обществото като цяло. Последните се категоризират в 3.1.3.2. "Неподходящи/неправилни бизнес или пазарни практики".

3.1.5.2. Взаимоотношения с персонала

Категорията включва загуби от изплащането на обезщетения, социални разходи и разходи, свързани с прекратяване на договори на служители, в т. ч. и вследствие претенции на профсъюзни организации. Тук могат да се отнесат и загуби, реализирани в резултат на проведени стачки, както и от други форми на организирани действия от страна на служители и/или агенти, довели до съществено прекъсване на работата и/или до недоволство от страна на клиентите.

Разходите, свързани със спорове и/или приключване на трудови взаимоотношения, когато те са част от общия стратегически/бизнес процес, не се включват в тази категория, освен ако няма конкретни грешки или неправомерни действия, които се проявяват по време на този процес.

3.1.5.3. Безопасна работна среда

В тази категория са включени изисквания за сигурност на работното място и задължителните застрахователни програми. Това са загуби, реализирани от действия, които са в разрез с трудовото законодателство, нормативните актове за защита на здравето и безопасността на служителите, агентите и на трети страни вследствие на недобра работна среда, осигурена от дружеството.

Примери:

- Събития, свързани с неспазване на правилата за безопасност на труда и опазване здравето на служителите;
- Обезщетения, изплатени на служители (напр. вследствие на физически

травми, получени от служители по време на изпълнение на служебните задължения).

3.1.6. Повреда на физически активи

Загуби, вследствие на унищожаване или щети въргу материални активи в резултат на природно бедствие, инцидент или други събития.

3.1.6.1. Природни бедствия и други инциденти

Загуби, възникващи от унищожаване или увреждане на материални активи вследствие на природни бедствия или други произшествия;

Примери:

- Наводнения, градушка, бури;
- Земетресения;
- Пожар.

3.1.6.2. Произшествия и обществен ред/сигурност

Примери:

- Инциденти (например със служебни автомобили), които могат да включват увреждания и на лица, които не са служители на Банката;
- Подхлъзване и падане на лица, които не са служители;
- Загуби, вследствие на нарушения на обществените/екологичните норми (азбест в стените, невъзможност за контрол на предизвикано замърсяване, др.).

3.1.7. Външна измама

3.1.7.1. Външна измама/краба чрез ИТ системи с облагодетелстване()

Включва: Загуби, реализирани в резултат на външно проникване (от неслужители с цел облагодетелстване) в информационните системи на дружеството (инфраструктура и данни), манипулиране и умишленото предизвикване на повреди в системите.

Случаите, попадащи в тази категория, задължително са с цел лична облага (присвояване на самоличност, с цел облагодетелстване и др.).

Примери:

- Хакерски атаки/пробиви;
- Кражба на информация (с финансова загуба);
- Фишинг /Phishing/.

3.1.7.2. Външна кражба и измама с облагодетелстване()

Загуби, дължащи се на умишлени действия с цел измама, неправомерно придобиване на собственост или заобикаляне на нормативната база от трети лица, без участието на вътрешни за дружеството лица и изключвайки злонамерено увреждане.

Основните характеристики са:

- Има намерение за измама;

- Извършителят търси лично облагодетелстване (или облагодетелстване за свой близък или приятел), за сметка на компанията;
- Кражба и измама, нарушаваща обществените закони, приложими към всички лица и носеща наказателна отговорност;
- Компанията е жертва на измама (директна или чрез обезценка на активи, които компанията е задължена да съхранява).

Примери:

- Изнудване, злоупотреба
- Фалшифициране
- Злоупотреба с активи
- Присвояване на сметки/самоличност.

3.2. Бизнес процеси/функции

Бизнес функциите описват общ модел на процесите в дружеството, с оглед постигане на по-точни резултати в оценката на операционния риск. Те представляват второто измерение на 3D модела.

Видове бизнес функции в РАМ:

3.2.1. Продажби

3.2.1.1. Разработване и одобрение на продукти и услуги

Обхваща процеса от идентифицирането на първоначалната идея за създаване на нов продукт или услуга, всички аспекти на проучването, описанието и развитието на продукта/услугата, проучване на клиентската сегментация, приложимото законодателство, подготовка за пласиране на продукта/услугата оценката на риска, изграждането на маркетингови кампании, обработка на продукта и счетоводното му отчитане, до момента на окончателното одобрение на продукта от съответния компетентен орган. Това включва както всички нови продукти, така и промени и подобрения на съществуващи дефекти в продуктите и грешки на моделите.

3.2.1.2. Търговски агенти, контрагенти и партньори

Това е процес, при който РАМ използва услугите на трети страни (канални за дистрибуция - брокери, посредници и агенти) при продажбата на продукти и услуги на клиенти, включително и избора на процес за одобрение на тези партньори. Това също така включва конфликти с партньорите и незадоволително представяне.

3.2.1.3. Комуникация и консултиране на клиенти

Контакт с клиент с цел установяване на нуждите, консултиране и представяне на

спектъра от предлаганите от дружеството продукти и събиране на основна информация за изготвяне на оферта. Това включва консултация относно рисковете на даден продукт при стандартизирани и индивидуализирани продукти..

3.2.2. Обработка и документиране

3.2.2.1. Консултантски услуги

В тази бизнес функция се включват всички дейности на дружеството по предоставянето на консултации на клиенти, както и предлагането на съвети на външни лица под каквато и да било форма. Тук се включват и консултации по отношение на продуктите на дружеството, които обичайно се предлагат на клиентите с цел генериране на приход.

3.2.2.2. Ценообразуване и котировки

Калкулиране и/или определяне на цени, такси и комисиони на предлаганите от дружеството продукти и услуги, независимо от начина им на оповестяване/ договаряне.

3.2.2.3. Обработка на нареждания и инструкции от клиенти

Приемането, документирането и предоставянето за изпълнението на инструкции или нареждания от трети лица, получени от всички канали за дистрибуция, с които дружеството работи. Включва всякакъв вид последващо управление и наблюдение на непредоставени или неизпълнени инструкции и нареждания, както и предоставянето на услуги, несвързани с изпълнение на транзакции. Изпълнението на тази бизнес функция обикновено инициира по-нататъшна обработка и извършване на оперативни дейности.

3.2.2.4. Лимити (проверка, потвърждение и актуализиране)

Проверка на лимитите, по време на изпълнение на транзакции, актуализация на използваните лимити и размери на експозициите.

3.2.2.5. Осчетоводяване на транзакции

Всички аспекти на текущото осчетоводяване на транзакции (вкл. комисионни, актуализиране на свързани записи, салда по сметки, авоари и/или портфейли, позиции и провизии, като резултат от операции с предлагани продукти или услуги) по клиентски или ностро сметки.

3.2.2.6. Клиентска документация

Цялата изисквана по закон документация на клиента (и нейното съхранение), свързано с бизнес отношенията, които дружеството има с този клиент.

3.2.3. Администриране и операции

3.2.3.1. Обработка и изпълнение на транзакции

Всички действия между първоначалното предаване за изпълнение на транзакция и окончателното плащане (сетълмент). Това включва процесът по събиране на средства, администриране на сделки и всяка друга дейност, необходима за завършването на една транзакция.

3.2.3.2. Отчетност към клиентите

Включва процесите по подготовка, генериране и предоставяне на стандартна клиентска информация или всякаква друга информация при поискване от клиента. относно извършени трансакции, документация, правни договори или потвърждения и договори. Включват се процеси по оценяване на клиентски активи и състояния на сметки.

3.2.2.3. Вътрешни оценки

Състои се от процесите по формиране на оценките на всички вътрешни трансакции, активи, задължения и авоари, независимо дали са направени на база на текущи пазарни цени, исторически или други справедливи стойности, включително и актуализацията на съответните записи.

3.2.2.4. Плащания и сетълмент

Процесът по плащане/сетълмент за финансовите инструменти.

3.2.4. Други дейности

3.2.4.1. Равнения и отстраняване на несъответствия

Всички действия по равнение на салда до окончателното установяване, включително чрез проверка на вътрешните и външните записи и вземане на решение за предприемане на мерки по отношение на допуснати различия и искове, повдигнати срещу или от дружеството.

3.2.4.2. Проблемни активи

Управление на проблемни активи, събиране на вземания по проблемни активи. Например облигация, чиито емитент не може да изплаща купоните плащания.

3.2.4.3. Управление на ликвидността

Тази функция осигурява навреме необходимата ликвидност на Фонда. Всички вътрешни дейности по управление и наблюдение на паричните наличности, прогнозиране на изискванията за бъдещи парични потоци и текущото управление на ликвидността, в съответствие със законовите изисквания.

3.2.4.4. Централизирана счетоводна система

Всички аспекти по осчетоводяване на операции, които като цяло формират системата на осчетоводяване.

3.2.5. ИТ и инфраструктура

3.2.5.1. Внедряване на софтуер

Разработване/избор, тестване, внедряване и поддръжка на софтуер, както и на интерфейси, подобрения и доработки, приложения и управление на проекти.

3.2.5.2. Инфраструктура и мрежи

Осигуряване/избор, инсталация и текуща поддръжка на хардуер и всякаква технологична инфраструктура и мрежи, както и изграждане и текущо подобряване на технологичните архитектури.

3.2.5.3. Системна (ИТ) сигурност

Изграждане и поддържане на всички форми на технологична защита, включително и дефинирането и поддържането на вътрешни и външни потребители, както и създаването и поддържането на инфраструктура за предпазване и предотвратяване на неоторизиран достъп. Тази функция осигурява основен защитен механизъм срещу вируси (отказ от услуга), хакерство и пробив.

3.2.6 Финансов контрол и Счетоводство

3.2.6.1. Контролинг

Обхваща процеса по бюджетиране (разработване, текущ контрол, актуализиране и отчитане на изпълнението), управление на разходите, регулярна съпоставка между бюджетните данни и реалните, поддържане на обща база данни (data warehouse), анализиране и интерпретиране на събраната информация и отчитане на резултатите пред ръководството.

3.2.6.2. Счетоводство и данъчно облагане

Всички дейности, свързани с периодичното изготвяне, проверка и одитиране на финансова информация (Баланс, ОПР, Годишни Финансови Отчети) и отчетност за надзорни цели, включително и всички публикации, свързани с тази информация. Данъчно облагане - данъци: изчисляване на данъци, изготвяне на данъчни отчети и плащането, прихващането и възстановяването на данъци на Банката и за клиенти.

3.2.7. Контрол

3.2.7.1. Управление и контрол на риска

Всички дейности, свързани с независимия контрол на риска (кредитен риск, пазарен риск, операционен риск и др. видове риск).

3.2.7.2. Вътрешен и външен одит

Всички дейности, свързани с вътрешния и външен одит (вкл. разследване за пропуски в контрола, по-значими загуби или предполагаеми несъответствия в политиките и процедурите).

3.2.7.4. Правно консултиране, нормативен контрол и законосъобразност

Всички дейности, свързани с правните (включително инициране, управление и приключване на съдебни спорове) и законовите аспекти.

3.2.8. Управление на човешките ресурси

3.2.8.1. Развитие на персонала

Функциите по управление на персонала от набирането/назначаването (вкл. подписване на договор за трудово-правни взаимоотношения), организиране на обучения, периодична оценка, повишаване в длъжност и др.

3.2.8.2. Услуги за персонала и социални придобивки

Всички административни дейности, свързани с управлението на човешките ресурси, като определяне и администриране на възнаграждения/бонуси/, комисионни, пенсионни схеми, социални придобивки и програми за информиране и развитие до момента на прекратяване на трудовите правоотношения с конкретния служител.

3.2.9. Административни услуги

3.2.9.1 Охрана и сигурност

Всякакви дейности и мерки, свързани със сигурността и предприети за охрана на служители, съоръжения, помещения и други активи.

3.2.9.2. Управление на имуществото и застрахователно покритие

Всички дейности, свързани с управлението на нефинансови активи (недвижимо имущество, превозни средства, техническо оборудване, инвентар и др.), включително осигуряването на необходимата среда за работа на персонала, клиентите и осигуряване на ефективна вътрешна или външна застрахователна защита (периодично преразглеждане на застрахователните изисквания, обезщетения по покрити застрахователни събития и всякакви обезщетения от трети страни).

3.2.9.3. Външни доставчици и партньори

Всички дейности по управление на връзките с доставчици: избор, оценка, наемане, сключване на договор, преглед, управление качеството на договорените услуги, управление на изнесените дейности (outsourcing), включително Споразумения за извършване на услуги (SLA), както и управление на задълженията.

3.2.10. Непрекъсваемост и възстановяване при бедствия и аварии

3.2.10.1. Осигуряване на непрекъсваемост на дейността и планове за действие при непредвидени обстоятелства

Всички дейности, свързани с осигуряване непрекъсваемост на дейността и възстановяване от кризисни ситуации (изграждане на процес, разработване и тестване на планове за действие, валидация, обучение, оценка на ефективността, преразглеждане и актуализация, поддръжка и т.н.) на тези планове.

3.3. Бизнес линии

Третото измерение на модела може да се опише посредством Таблицата по-долу. За по-прецизно оценяване на рисковете от операционни събития, бизнес линиите се разделят по продукти.

Бизнес линии	Продукти	Списък на дейностите
Търгуване и продажби	Дялове в Договорните фондове	Пласмент и продажби Консултации
Управление на портфейли Доверително управление	Доверително управление на средства/фондове;	Управление на портфейли Други форми на управление на активи

4. Оценка на риска

4.1. Процедура за оценка на риска

При оценка на операционния риск, РАМ използва триизмерния /3D/ матричен модел, в който намират отражение рисковите категории, бизнес процесите и бизнес линиите, описани в т.3.

Моделът е свързан с изготвяне на рискови карти, чрез които всяка отделна рискова категория се съпоставя с всяка бизнес функция за съответния продукт/група дейности. В точката на пресичането им, наречена рискова зона, е съсредоточен операционен риск, който подлежи на количествено измерване.

Оценката на операционния риск се базира на идентифицираните рискове и се извършва на две нива, чрез изготвяне на рискови карти:

↳ **на общо за РАМ ниво**, в което намират отражение всички бизнес процеси/функции и рискови категории, без разделяне на дейността по групи дейности (бизнес области); рисковите карти на това ниво се изготвят на база организирани съвместни работни срещи с участието на експерти, работещи в различни области на РАМ;

↳ **по отделни Бизнес направления**; в това ниво намират отражение само рисковите категории и бизнес функции, имащи отношение към разглежданата бизнес линия или конкретен продукт; рисковите карти на това ниво се изготвят също с помощта на експерти, имащи задълбочени познания и подходящ опит по отношение на разглежданите банкови продукти и услуги.

Според стандартите на Група Райфайзен, в оценката на риска се включват всички съществени за институцията рискове и в този смисъл се зачита и оценява и репутационния риск.

Служителят, отговорен за осъществяването на контрол върху управлението на операционния риск в РАМ, съдейства на експертите от различните области, като им оказва методическа помощ в процеса на изготвяне на рисковите карти по бизнес направления и на общо за дружеството ниво.

5. Преглед на риска

База данни за операционни събития

Всички операционни събития, които носят загуба - ефективна загуба, както и такива

с потенциална такава, надвишаваща 500 лв. следва да се докладват на звеното по УР от отговорен служител и да се регистрират в базата данни за операционни събития.

6. Редуциране на риска

След създаване на карта за оценка на операционния риск, всеки риск мениджър е свободен да определи начина, по който ще управлява операционния риск. Риск мениджърите могат да извършват по-задълбочени анализи на рисковите фактори.

6.1. Управление на риска

Изпълнителен директор (ИД) трябва да определят поне един служител, отговарящ за изпълнението на задачите, свързани с управлението на риска в съответния отдел/продукт. Те участват активно в извършването на оценки на риска, проследяването на загуби от операционни събития и дефинирането на ключови рискови индикатори (КРИ) за дейността в отдела.

6.2. Застраховане на риска

Инициативи за сключване на застраховки за нуждите на намаляване експозицията на РАМ към операционен риск могат да бъдат подавани само от риск мениджърите след съгласуване с ИД и служителя, отговарящ за осъществяването на контрол върху управлението на операционния риск.

7. Сценарийни анализи

Сценарийните анализи описват събития, вероятността от настъпването на които е малка, но същите биха оказали огромно влияние върху дейността на дружеството във връзка с дейността на Фонда. Понякога сценариите могат да бъдат причислени към стрес тестовете.

Сценарийните анализи се изготвят от риск мениджърите, съвместно с служителя, отговарящ за осъществяването на контрол върху управлението на операционния риск. Всички сценарийни анализи се разглеждат и одобряват от УС на РАМ.

При въвеждането на нови тип услуга / продукт, в зависимост от естеството, риск мениджърът, отговорен за дадената бизнес линия изготвя сценарийен анализ, като съгласува същия със служителя, отговорен за контрола върху операционния риск.

8. Отчитане на риска

Този раздел определя минималните процедурни изисквания, свързани с отчетността на операционния риск към УС на РАМ, във връзка с дейността на Фонда.

По инициатива на отговорника по осъществяването на контрол върху управлението на операционния риск в РАМ, при необходимост се свиква заседание на УС на РАМ. На заседанията на УС се разглеждат:

- ↪ Всички промени, свързани с КРИ (приемане на нови, отмяна на съществуващи, промяна в лимити на действащи индикатори и други);
- ↪ Отчитане статуса на индикаторите на тримесечна база,
- ↪ Отчитане на регистрираните до момента събития в базата данни за

операционни събития

↳ Евентуални промени в / преразглеждане на одобрените рискови карти, извън периода за тяхното преразглеждане, в случаите на констатирани високо-рискови фактори в дадена бизнес функция/ линия или при включването на нова такава;

↳ Евентуални промени в / преразглеждане на одобрените сценарийни анализи, извън периода за тяхното преразглеждане, в случаите, при които се включва нова бизнес функция/линия;

↳ Други.

9. Стратегия за развитието на управлението на операционния риск.

Целта на настоящата план е да се очертаят стъпките по развитието на стратегията за управление на операционните рискове в Райфайзен Асет Мениджмънт, във връзка с дейността на Фонда.

1. Идентифициране на ключовите рискови идентификатори и представянето им на УС на РАМ.
2. Съставяне на карта на процесите в дружеството, включваща разпределението на задачите и отговорностите на звената при всеки един от процесите.
3. Даване на код за всеки един участник в даден процес, както и кодифициране на всеки един от процесите.
4. Измерване статистически на точките, в които са концентрирани най-много събития.
5. Усъвършенстване на организацията, създавайки ясно правила и инструкции за всеки един от процесите.
6. Номиниране на отговорници по звената, които да отговарят за качеството на данните, които се използват и подават.
7. Изготвяне на стратегия за редуциране на риска, чрез сключване на застраховки и други механизми за прехвърляне на риска.
8. Изготвяне на правила за сътрудничество със звеното за Вътрешен контрол на дружеството.
9. Номиниране на служителите, които ще са отговорни за следенето на процесите, протичащи в звената на дружеството.

Настоящите правила са приети с решение на Едноличния собственик на Управляващото дружество "Райфайзен Асет Мениджмънт (България)" ЕАД по протокол от 12.09.2007 г. Последващи промени в правилата са приети с решение на Едноличния собственик на УД "Райфайзен Асет Мениджмънт (България)" ЕАД по протокол от 14.07.2008 г. и от 10.09.2009г., които са одобрени с решение на КФН от 30.07.2008 г. и съответно – от 14.10.2009 г. Последните промени в правилата са приети с решение на Едноличния собственик на УД "Райфайзен Асет Мениджмънт (България)" ЕАД по протокол от 15.12.2010 г.

**За УПРАВЛЯВАШО ДРУЖЕСТВО „РАЙФАЙЗЕН АСЕТ МЕНИДЖМЪНТ (БЪЛГАРИЯ)” ЕАД,
ДЕЙСТВАШО ЗА СМЕТКА
НА ДФ „РАЙФАЙЗЕН (БЪЛГАРИЯ) Балансиран Доларов Фонд“:**

Евелина Милтенова
Председател на УС

Александър Леков
Изпълнителен директор